

Właściwości psychometryczne i analiza czynnikowa polskiej wersji kwestionariusza do badania aleksytymii Bermonda -Vorsta (BVAQ) w populacji ogólnej i w populacji osób uzależnionych od alkoholu

Opis działania: Syndrom aleksytymii dotyczy deficytów w poznawczym przetwarzaniu procesów emocjonalnych i konkretnie odnosi się do 1) trudności w identyfikacji emocji (DIF); 2) trudności w werbalizacji emocji (DDF) oraz 3) operacyjnego stylu myślenia (EOT). Do pomiaru tak ważnego klinicznie syndromu na świecie wykorzystuje się najczęściej dwa samoopisowe kwestionariusze: The Toronto Alexithymia Scale -TAS 20 oraz The Bermond-Vorst Alexithymia Questionnaire (BVAQ). Projekt badania zakłada adaptacją oraz walidację BVAQ do warunków polskich na grupie osób uzależnionych od alkoholu oraz populacji ogólnej.

Celem badania jest przetłumaczenie na język polski ostatniej wersji kwestionariusza Bermonda-Vorsta do badania aleksytymii (BVAQ) oraz ustalenie psychometrycznych właściwości tego narzędzia samopisowego w polskiej populacji ogólnej i klinicznej. Kwestionariusz ten składa się z 40 twierdzeń, które dotyczą rozumienia i przeżywania emocji, i mierzy cechy aleksytymii opisane w literaturze (np. Nemiah, 1996; Nemiah i Sifneos, 1970; Sifneos, 2000): 1 – stopień, w jakim osoba jest zdolna do opisanie lub komunikacji własnych emocji (Verbalizing), 2 – stopień, w jakim osoba jest skłonna do fantazjowania, wyobrażania i marzeń (Fantasizing), 3 – stopień, w jakim osoba może określić swoje własne emocje czy pobudzenie (Identifying), 4 – stopień emocjonalnego pobudzenia w odpowiedzi na wydarzenia wywołujące emocje (Emotionalizing), 5 – stopień, w jakim osoba poszukuje poznawczych wyjaśnień dla własnych reakcji emocjonalnych (Analyzing). Vorst i Bermond (2001) wykazali istnienie dwóch nadrzędnych ortogonalnych czynników aleksytymii: poznawczy (Verbalizing, Identifying, Analyzing) i afektywny (Fantasizing Emotionalizing, Analyzing). Kwestionariusz BVAQ cechuje się satysfakcjonującymi właściwościami psychometrycznymi, podobnie jak jego adaptacje (Bermond i in., 2007; Kashimura, Ogawa, Vorst i Bermond, 2011; Taylor i in., 2000; Vorst i Bermond, 2001;). Polska wersja kwestionariusza BVAQ – ALEX-40 – która została zaadaptowana w 1998 roku przez Maruszewskiego i Zdankiewicz-Ścigałę (1998). Jednakże jest to poprzednia, nieaktualna już wersja kwestionariusza.

We wcześniejszych badaniach walidacyjnych autor projektu wraz z zespołem opracował polską adaptację kwestionariusza do badania aleksytymii Toronto Alexithymia Scale (TAS -20) (Ścigała i inni, 2020). Struktura czynnikowa oryginalnego narzędzia została potwierdzona. Uzyskane w analizach wyniki wskazały na korzystną i porównywalną z wersją angielską charakterystykę psychometryczną polskiego tłumaczenia. W wyniku przeprowadzonej eksploracyjnej i confirmacyjnej analizy czynnikowej testowano dopasowanie modeli zweryfikowanych w badaniach oryginalnych. Model z trzema zmiennymi latentnymi (20 pozycji TAS), tj. (1) DIF, (2) DDF, (3) EOT był analizowany metodą Weighted Least Squares Mean and Variance Adjusted (WLSMV). Uzyskano zadowalające dopasowanie modelu do danych zarówno dla grupy nieklinicznej jak i klinicznej. Wyniki uzyskane w polskiej adaptacji w pełni replikowały dane uzyskane w badaniach oryginalnych (Bagby i in., 1992; Taylor i in., 1990). Zbadana struktura czynnikowa skali odpowiada teoretycznej conceptualizacji konstruktów aleksytymii. Autorzy kwestionariusza TAS-20, Taylor G.J., Bagby R.M., Parker J.D.A. wysoko ocenili walidację jakiej autor projektu jest pierwszym autorem, co wyrazili w bezpośredniej komunikacji po ukazaniu się publikacji we *Frontiers in Psychology*. W chwili obecnej jest to jedyna uznana i polecana przez Autorów kwestionariusza, polska adaptacja, dostępna także na oficjalnej stronie Autorów TAS-20.

Aktualna wersja drugiego kwestionariusza BVAQ oraz walidacja własności na reprezentatywnych grupach badanych, zarówno populacji ogólnej jak i klinicznej pozwoli na udostępnienie polskim badaczom bardzo rzetelnego narzędzia do badania aleksytymii. Akceptację dla realizacji tego projektu wyrazili Autorzy BVAQ, którzy zadeklarowali swoje wsparcie i chęć współpracy w zakresie adaptacji i publikacji. Jak sugerują Bagby i inni (2020) posługując się skalą TAS-20 w badaniach warto używać także innych kwestionariuszy pozwalających na weryfikację stopnia zniekształceń w przetwarzaniu poznawczym różnych parametrów emocji. Do badań rekrutowanych zostanie po około 500 osób z populacji ogólnej oraz około 500 osób uzależnionych od alkoholu. Badanie osób uzależnionych od alkoholu zostanie przeprowadzone na oddziałach terapii uzależnień przez doświadczonych psychologów pracujących z pacjentami. Grupa uzależnionych spełniać musi kryteria uzależnienia zgodnie z DSM 5. Ponadto użyte zostaną dwa kwestionariusze do badania aleksytymii TAS 20 i BVAQ. Grupa należąca do populacji ogólnej zostanie zaproszona do badania przez platformę badawczą, lecz całe badanie zostanie przeprowadzone w formie stacjonarnej. Do badania wykorzystany zostanie oprócz TAS 20 i BVAQ przesiewowy kwestionariusz MAST pozwalający dodatkowo na określenie głębokości uzależnienia. Analiza danych przeprowadzona zostanie w programach IBM SPSS i AMOS.

Podsumowując, celem tego projektu badawczego jest weryfikacja czynnikowej struktury skali, zbadanie jej trafności wewnętrznej oraz rzetelności na grupie osób z populacji klinicznej (osoby uzależnione od alkoholu) i na populacji nieklinicznej w warunkach polskich.